

**ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
од школске 2023/24.године**

ПОДРУЧЈЕ РАДА: **ПОЉОПРИВРЕДА, ПРОИЗВОДЊА И ПЕРЕРАДА ХРАНЕ**

ОБЛАСТ: **ПОЉОПРИВРЕДА**

ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ: **ЦВЕЋАР-ВРТЛАР**

СТЕПЕН ОБРАЗОВАЊА: **ТРЕЋИ**

[ПРАВИЛНИК](#) о плану и програму наставе и учења општеобразовних предмета средњег стручног образовања и васпитања у подручју рада Пољопривреда, производња и прерада хране: 9/2018-1

[ПРАВИЛНИК](#) о плану и програму наставе и учења стручних предмета средњег стручног образовања и васпитања у подручју рада Пољопривреда, производња и прерада хране: 9/2018-2

ПРАВИЛНИК о допунама Правилника о плану и програму наставе и учења стручних предмета средњег стручног образовања у подручју рада Пољопривреда, производња и прерада хране: ПГ 3/2021 - програм завршног испита

*** Ученици уписани у средњу школу закључно са школском 2021/2022. годином у подручју рада Пољопривреда, производња и прерада хране за образовни профил цвећар-вртлар, у трогодишњем трајању, стичу образовање по правилнику по коме су започели стицање средњег образовања, најкасније до краја школске 2024/2025.године.

ПРАВИЛНИК о измени и допуни Правилника о плану и програму наставе и учења **стручних предмета** средњег стручног образовања и васпитања у подручју рада Пољопривреда, производња и прерада хране, број 110-00-120/2022-03 од 28. јула 2022. године за ученике уписане у школској 2022/23. години.

ПРАВИЛНИК о програму наставе и учења општеобразовних предмета у стручним школама, Број 110-00-67/2023-03 од 21. августа 2023.

ПРАВИЛНИК о допунама Правилника о плану и програму наставе и учења стручних предмета средњег стручног образовања и васпитања у подручју рада Пољопривреда, производња и прерада хране, број 110-00-147/1/2023-03, од 11. септембра 2023. године “Службени гласник РС – Просветни гласник” број 14/2023.

ПРАВИЛНИК о изменама Правилника о програму наставе и учења општеобразовних предмета у стручним школама, број 110-00-67/3/2023-03, од 19. септембра 2023. (“Службени гласник РС – Просветни гласник” број 14/2023.)

План наставе и учења – ЦВЕЋАР ВРТЛАР

	I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				УКУПНО											
	недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		годишње											
	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ							
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	14	2		448	64			9			288			8			256			992	64			1056
1. Српски језик и књижевност	3			96				2			64			2			64			224				224
1.1. _____ језик и књижевност*	3			96				2			64			2			64			224				224
2. Српски као нематерњи језик*	2			64				2			64			2			64			192				192
3. Страни језик	2			64				2			64			1			32			160				160
4. Физичко васпитање	2			64				2			64			2			64			192				192
5. Математика	2			64				2			64			1			32			160				160
6. Рачунарство и информатика		2			64																64			64
7. Екологија и заштита животне средине														1			32			32				32
8. Географија	1			32																32				32
9. Хемија	2			64																64				64
10. Историја	2			64																64				64
11. Ликовна култура								1			32									32				32
12. Социологија са правима грађана														1			32			32				32
Б: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	1	2		32				2			64			2			64			160				160
1. Грађанско васпитање / Верска настава	1			32				1			32			1			32			96				96
2. Изборни предмет према програму образовног профила**								1			32			1			32			64				64
Укупно: A1 +B1	15	2		480	64			10 (11**)			320 (352**)			9 (10**)			288 (320**)			1024 (1088**)	64			1152 (1216**)
Укупно	17		544		10 (11**)		320 (352**)		9 (10**)		288 (320**)		1152 (1216**)											

Напомена:*За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

A2: Листа изборних програма				
РБ	Листа изборних програма	РАЗРЕД		
		I	II	III
Општеобразовни предмети				
1.	Музичка култура		1	1
2.	Историја (одабране теме)		1	1
3.	Страни језик			1
4.	Изборни спорт		1	1
5.	Аграрна географија		1	1
6.	Биологија		1	1

Остваривање образовања и васпитања

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	64	64	64	192
Додатна настава*	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунска настава *	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремна настава*	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана
Језик националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно		
Други страни језик	2 часа недељно		
Факултативни предмети *	1-2 часа недељно		
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције, техничке, хуманитарне, спортско-рекреативне и друге активности)	30-60 часова годишње		
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	15-30 часова годишње		
Културно-уметничке активности школе	2 радна дана		

*Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

Остваривање плана програма наставе и учења

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	32	32	32
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	5	5	2
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2
Завршни испит			3
Укупно радних недеља	39	39	39

Подела одељења у групе

разред	предмет / модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи - до
		вежбе	практична настава	настава у блоку	
I	Рачунарство и информатика	64			15

**ПЛАН И ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ ЦВЕЋАР-ВРТЛАР**

СТАНДАРД КВАЛИФИКАЦИЈЕ

1. **Назив квалификације:** Цветар-вртлар
2. **Сектор - подручје рада:** Пољопривреда, производња и прерада хране
3. **Ниво квалификације:** III
4. **Начин стицања квалификације:** Квалификација се стиче након успешно завршеног процеса средњег стручног образовања
5. **Трајање:** Програм средњег стручног образовања за стицање квалификације траје три године
6. **Начин провере:** Достигнутост исхода програма средњег стручног образовања се проверава на завршном испиту који спроводи средња школа.
7. **Заснованост квалификације:** Квалификација се заснива на опису рада, циљевима и исходима стручног образовања.

7.1. Опис рада

Дужности - стручне компетенције:

- Припрема земљишта и објекта за производњу семенског и садног материјала
- Производња семенског и садног материјала
- Технологија производње цвећа, поврћа, лековитог и дрвенасто украсног биља
- Припрема и продаја семена и других производа
- Примена мера безбедности и здравља на раду

Дужности - стручне компетенције	Задаци - јединице компетенција
Припрема земљишта и објекта за производњу семенског и садног материјала	<ul style="list-style-type: none"> - Припрема и одржава земљиште и објекте за производњу; - Припрема органско ђубриво за исхрану биљака; - Врши основно ђубрење земљишта; - Врши основну обраду земљишта; - Обавља предсетвену припрему земљишта; - Рукује ситном механизацијом (једноосовински трактор са прикључцима).
Производња семенског и садног материјала	<ul style="list-style-type: none"> - Врши генертивно размножавање; - Врши вегетативно размножавање; - Примењује мере неге садног материјала; - Припрема садни материјал за садњу (вађење, класирање, паковање, дезинфекција, трапљење ...) - Рукује прибором и алатом; - Одржава прибор и алат.
Технологија производње цвећа, поврћа, лековитог и дрвенасто украсног биља	<ul style="list-style-type: none"> - Обавља сетву и расађивање цвећа, поврћа и лековитог биља; - Обавља садњу дрвенасто украсног биља; - Заснива зелене површине.

Дужности - стручне компетенције	Задаци - јединице компетенција
	<ul style="list-style-type: none"> - Примењује мере неге гајених биљака (механичке, физичке, хемијске и специфичне мере); - Обавља орезивање – обликовање гајених биљака; - Негује зелене површине; - Врши наводњавање; - Рукује ситном механизацијом (једносовински трактор са прикључцима, косачице) - Рукује ручним и моторним алатом; - Обавља бербу / жетву; - Вади и суши луковике, гомоље и кртоласто-коренасто биље; - Суши, пакује и чува семена и друге производе.
Припрема и продаја семена и других производа	<ul style="list-style-type: none"> - Сортира и класира цвеће, поврће, лековито биље и дрвенасто украсно биље; - Аранжира цвеће и пакује семена и друге производе; - Продаје декларисану семенску робу и биљне производе; - Води евиденцију (попуњава производну документацију, попуњава дневник рада, прави поруџбину потребног материјала, уноси податке о утрошку репроматеријала и количине расада и броју продатих струкова).
Примена мера безбедности и здравља на раду	<ul style="list-style-type: none"> - Примењује опште и посебне мере безбедности и здравља на раду на опреми за рад и на радном месту; - Примењује мере заштите животне средине; - Примењује мере противпожарне заштите; - Користи средства и опрему за личну заштиту.

7.1.1. Екстремни услови под којима се обавља посао са стеченом квалификацијом:

- екстремна температура (висока, ниска, честе промене и сл.)
- влага преко уобичајеног (нормалног) процента.

7.1.2. Изложеност ризицима при обављању посла са стеченом квалификацијом:

- ризик од механичких повреда
- ризик од тровања.

7.2. Циљеви стручног образовања

Циљ стручног образовања за квалификацију **Цвећар – вртлар** је оспособљавање ученика за припрему земљишта и објекта за производњу семенског и садног материјала, производњу семенског и садног материјала, производњу цвећа, поврћа, лековитог и дрвенасто украсног биља, припрему и продају декларисане семенске робе и биљних производа, као и примену мера безбедности и здравља на раду.

Неопходност сталног прилагођавања променљивим захтевима тржишта рада, потребе континуираног образовања, стручног усавршавања, развој каријере, унапређивање запошљивости, усмерава да ученици и полазници буду оспособљавани за:

- примену теоријских знања у практичном контексту;
- тимски рад;
- преузимање одговорности за властито континуирано учење и напредовање у послу и каријери;
- благовремено реаговање на промене у радној средини;
- препознавање пословних могућности у радној средини и ширем социјалном окружењу;
- примену мера заштите животне средине у процесу рада;
- употребу информатичке технологије у прикупљању, организовању и коришћењу информација у раду и свакодневном животу.

7.3. Исходи стручног образовања

Стручне компетенције	Знања	Вештине	Способности и ставови
По завршеном програму образовања, лице ће бити у стању да:			
Припрема земљишта и објекта за производњу семенског и садног материјала	<ul style="list-style-type: none"> - опише припрему земљишта; - наброји и опише различите начине обраде земљишта; - наведе физичке, хемијске и биолошке особине земљишта; - наброји и опише делове топле леје; - опише хладне леје; - наведе саставне делове пластеника; - наведе поделу и примену стакленика; - наброји и опише опрему и алат за производњу; - препозна објекте у расаднику; - препозна опрему у расаднику; - препозна алат у расаднику; 	<ul style="list-style-type: none"> - чисти и уклања биљни материјал, камење и друге нечистоће; - учествује у равнању терена; - учествује у основној обради земљишта; - примењује начине допунске обраде земљишта; - припрема и формира топле леје; - припрема и формира хладне леје; - учествује у подизању и реконструкцији пластеника и стакленика; - користи опрему и алат; - врши основно ђубрење земљишта; - рукује ситном механизацијом (једноосовински трактор са прикључцима). 	<ul style="list-style-type: none"> - савесно, одговорно, уредно и прецизно обавља поверене послове; - ефикасно организује време; - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који важе у пољопривреди; - испољи позитиван однос према значају функционалне и техничке исправности машина, уређаја и алата које користи при обављању посла; - испољи љубазност, комуникативност, ненаметљивост и флексибилност у односу према сарадницима; - испољи позитиван однос према професионално-етичким нормама и вредностима.
Производња семенског и садног материјала	<ul style="list-style-type: none"> - наброји и опише делове семена; - опише припрему семена за сетву; - наведе начине сетве биљака; - опише сетву семена у посудама и лејама; - наведе предности и недостатке генеративног размножавања биљака; - наброји и опише начине вегетативног размножавања биљака; - наведе предности и недостатке вегетативног размножавања биљака; - разликује делове семена - разликује начине сетве. - разликује начине вегетативног размножавања 	<ul style="list-style-type: none"> - спроводи генертивно размножавање биљака; - припреми семе, посуде и алат за сетву семена; - сеје семе у лејама отвореног и затвореног простора; - сеје семе у посудама; - пикира, улончава и прелончава расад; - расађује расад; - примењује различите начине вегетативног размножавања биљака; - врши калемљење. 	
Технологија производње цвећа, поврћа, лековитог и дрвенасто украсног биља	<ul style="list-style-type: none"> - наброји и опише једногодишње цветне врсте; - наведе и опише начин размножавања једногодишњег цвећа; - наведе услове гајења једногодишњег цвећа; - наведе и опише начин размножавања двогодишњег цвећа; - наведе услове гајења двогодишњег цвећа; - наведе и опише вегетативне начине размножавања перена. 	<ul style="list-style-type: none"> - сеје и расађује цвеће, поврће и лековито биље; - сади дрвенасто украсно биље; - размножава перене деобом бокора и резницама; - размножава перене сетвом семена директно на отвореном простору; - заснива зелене површине; - примени мере неге (механичке, физичке, хемијске и специфичне мере); - орезује и обликује дрвенасто украсно биље; 	

		<ul style="list-style-type: none"> - негује зелене површине; - врши наводњавање; - рукује ситном механизацијом (једноосовински трактор са прикључцима, косачице); - рукује ручним и моторним алатом. 	
Припрема и продаја семена и других производа	<ul style="list-style-type: none"> - опише начин сортирање и класирање цвећа, поврћа, лековитог биља и дрвенасто украсног биља; - опише начин аранжирања цвећа и паковања биљних производа; - опише начин продаје декларисане семенске робе и биљних производа; - опише начин вођење евиденције (производна документација, дневник рада, поруџбина потребног материјала, утрошак репроматеријала и количине расада и број продатих струкова). 	<ul style="list-style-type: none"> - сортира и класира цвеће, поврће, лековито биље и дрвенасто украсно биље; - аранжира и пакује биљне производе; - продаје декларисану семенску робу и биљне производе; - води евиденцију (попуњава производну документацију, попуњава дневник рада, прави поруџбину потребног материјала, уноси податке о утрошку репроматеријала и количини расада и броју продатих струкова). 	
Примена мера безбедности и здравља на раду	<ul style="list-style-type: none"> - наведе превентивне мере безбедности и здравља на раду на опреми за рад и на радном месту; - наведе мере за заштиту на раду; - наведе обавезе послодавца и обавезе радника за примену мера; - наведе мере заштите животне средине; - наведе мере противпожарне заштите; - наведе средства и опрему за личну заштиту на раду. 	<ul style="list-style-type: none"> - примени опште и посебне мере безбедности и здравља на раду на опреми за рад и на радном месту; - примени мере заштите животне средине; - примени мере противпожарне заштите; - користи средства и опрему за личну заштиту на радном месту и у радној околини. 	

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ¹
за образовни профил **Цвећар вртлар**

	I РАЗРЕД							II РАЗРЕД							III РАЗРЕД							УКУПНО				
	недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				годишње				
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	8	1	6	256	32	192	150	9	0	12	288	0	384	150	7	3	12	224	96	384	60	768	128	960	360	2216
1 Основи биљне производње	2			64			18															64			18	82
2 Заштита биља	1			32				1			32		12		1			32			12	96			24	120
3 Пољопривредна техника	2			64			24															64			24	88
4 Расадничарска производња	3	1	6	96	32	192	18															96	32	192	18	338
5 Цвећарство								2	6		64	192	24		2		6	64	192	24		128	384	48		560
6 Лековито биље								2			64											64				64
7 Украсно биље								2	3		64	96										64		96		160
8 Повртарство								2	3		64	96	24									64		96	24	184
9 Аранжирање цвећа															2	1	3	64	32	96		64	32	96	0	192
10 Подизање и нега зелених површина															2		3	64		96	24	64		96	24	184
11 Предузетништво																2			64				64			64
12 Професионална пракса							90						90												180	180
Б: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								1			32				1			32				64				64
1 Изборни предмети								1			32				1			32				64				64
Укупно A2+Б	8	1	6	256	32	192	150	9	0	12	288	0	384	150	7	3	12	224	96	384	60	768	128	960	360	2216
Укупно	15			630				21	(*22)		822	(*854)			22	(*23)		764	(*796)			2216	(*2280)			

Напомена: ** Ученик бира програм са листе општеобразовних или стручних изборних програма

Б. Листа изборних програма према програму образовног профила

Рб.	Стручни изборни програми	РАЗРЕД		
		I	II	III
Стручни предмети				
1	Задругарство		1	1
2	Техника продаје		1	
3	Аграрни туризам			1
4	Органска производња у повртарству			1
5	Воћарство		1	
6	Виноградарство		1	

7	Климатске промене у пољопривреди	1	1
---	----------------------------------	---	---

Остали облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељењског старешине	64	64	64	192
Додатни рад*	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад*	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад*	до 30	до 30	до 30	до 120

* Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно		
Трећи страни језик	2 часа недељно		
Други предмети*	1-2 часа недељно		
Факултативни предмети/програми*	1-2 часа недељно		
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секција и друго)	30-60 часова годишње		
Друштвене активности (ученички парламент, ученичке задруге)	15-30 часова годишње		
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана		

* Поред обавезних предмета и изборних програма школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета/програма који су утврђени плановима наставе и учења других образовних профила истог или другог подручја рада, као и плановима наставе и учења за гимназије, а који су утврђени школским програмом.

** Факултативни облици васпитно-образовног рада обавезни су за ученике који се за њих одреде.

Остваривање школског програма по недељама

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова
Разредно часовна настава	32	32	32
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	5	5	2
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2
Матурски испит			3
Укупно радних недеља	39	39	39

Подела одељења у групе

разред	предмет/модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи -до	***Потребно ангажовање помоћног наставника
		вежбе	практична настава	настава у блоку		
I	Пољопривредна техника			24	15	ДА
	Расадничарска производња	32	192	18	15	ДА
	Професионална пракса			90**	15	ДА
	Пољопривредна техника/Обука вожње трактора			24*	1	--
	Основи биљне производње	32		18		ДА

II	Цвећарство		192	30	15	ДА
	Украсно биље		96		15	ДА
	Повртарство		96	30	15	ДА
	Професионална пракса			90**	15	ДА
	Заштита биља			12	15	ДА
III	Цвећарство		192	30	15	ДА
	Аранжирање цвећа		96		15	ДА
	Заштита биља			12	15	ДА
	Подизање и нега зелених површина		96	30	15	ДА
	Предузетништво	64			15	--

* Настава у блоку за модул **Обука војње трактора** реализује се **индивидуално за сваког ученика** и обухвата обуку ученика за управљање трактором.

Распоред индивидуалне обуке за сваког ученика утврђује стручно веће наставника пољопривредне групе предмета у школи, уз присуство наставника – ментора.

** **Професионална пракса се обавља у периоду од 01.09. до 15.08.** текуће школске године у првом и другом разреду, изузев празником и недељом. Закључна оцена утврђује се на седници одељенског већа после 15.08. текуће школске године. На истој седници утврђује се и општи успех ученика о завршеном разреду.

1. **За реализацију програма вежби, практичне наставе, наставе у блоку и професионалне праксе одељење се дели у групе.**

2. **Место реализације наставе** програма вежби, практичне наставе, наставе у блоку и професионалне праксе дефинисано је у делу „НАСТАВНИ ПРОГРАМИ“, одељак „ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА“.

*** Часове вежби, практичне наставе, наставе у блоку и професионалне праксе реализује предметни наставник а **помоћни наставник обавља послове припреме за извођење часова вежби, практичне наставе, наставе у блоку и професионалне праксе**. Под непосредним руководством наставника демонстрира радни задатак, **пружа помоћ при раду са ученицима** на часовима вежби, практичне наставе, наставе у блоку и професионалне праксе (у кабинету, лабораторији, радионици школе и школској економији) **за обављање одређених послова и радних задатака. Планира и требају** потребне материјале и средства за рад на часу. Обавља радне задатке за које ученици нису компетентни.